

Vyučující: Mgr. Eva Nováková, efka.svob@seznam.cz

Název předmětu: Didaktika výtvarné výchovy 1

Kód předmětu: KVV / 7046

Zakončení: Zápočet

Počet kreditů: 1

Rozsah hodin: Přednáška 1 + Cvičení 1 [HOD/TYD]

Obecný charakter a cíle předmětu:

Obsahem předmětu je zprostředkování profesních kompetencí učitele, které souvisí s plánováním výuky a s přípravou na školní vyučování. Studenti jsou seznamováni se systémem metod výuky výtvarné výchovy a možnostmi zprostředkování uměleckého díla. Získávají znalosti základních didaktických kategorií (vzdělávací obsah, cíl, didaktická transformace obsahu, motivace, hodnocení, reflexe). Důraz je kladen na porozumění pojmům, schopnost jejich interpretace a způsobilost k jejich praktické aplikaci i reflexi využitých metod.

Témata seminářů:

- Vzdělávací obsah a učivo (očekávané výstupy RVP)
- Specifika dětského výtvarného projevu
- Problematika rozpracování učiva, didaktická transformace obsahu
- Metody, možnosti a formy výtvarné výchovy
- Výtvarný námět, výtvarná technika, výtvarný problém, „práce s chybou“
- Cíle vyučování ve výtvarné výchově
- Motivace výtvarné činnosti
- Hodnocení výtvarné činnosti
- Pedagogické působení a jeho reflexe

Požadavky pro udělení zápočtu:

- **aktivní účast v seminářích** (dovolené 2 absence)
- plnění zadaných úkolů a **aktivní příprava na hodiny**
- konzultace, vypracování, realizace a reflexe **SEMESTRÁLNÍ PRÁCE:**
 - návrh výtvarného zadání (viz dále) se zapojením uměleckého díla
 - realizace výtvarného zadání na vybraných školách:
 - VVPP: *SZŠ Ústí nad Labem, Pod Parkem 2788*
 - VV dvoubor: *FZŠ České mládeže 230/2*
 - kolokviální reflexe realizovaných výtvarných zadání (aktivní účast)
 - **termín** pro odevzdání písemné podoby semestrální práce: **21. 8. 2023**,
termín pro poslední úpravy práce na základě komentářů vyučujícího k odevzdané práci: **10. 9. 2023**.
- úspěšné **absolvování zápočtového testu** z témat diskutovaných v průběhu seminářů

Literatura:

BUREŠ, Miroslav, VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ, ed. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika. ISBN 978-80-247-3357-9.

BRÜCKNEROVÁ, Karla. *Skici ze současné estetické výchovy*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5616-9.

DAVIDO, Roseline. *Kresba jako nástroj poznání dítěte*. Autor úvodu Jaroslav ŠTURMA, přeložil Alena LHOTOVÁ, přeložil Hana PROUSKOVÁ. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-449-4.

DYTRTOVÁ, Kateřina. *Umění a kultura – oblast RVP*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2006. Skripta. ISBN 80-7044-761-3. > RVP, struktura výtvarného zadání, formulace výtvarného problému, „práce s chybou“ (s. 1–23)

HAZUKOVÁ, Helena. *Příprava učitele na rozhodování ve výtvarné výchově. I*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 1994.

HAZUKOVÁ, Helena. *Příprava učitele na rozhodování ve výtvarné výchově. II*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 1995.

HAZUKOVÁ, Helena a Pavel ŠAMŠULA. *Didaktika výtvarné výchovy I*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7290-237-7.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

LASOTOVÁ, Dáša a Radim BEJLOVEC. *Metodika výuky výtvarné výchovy na 2. stupni základních škol a středních školách z pohledu pedagogické praxe – náměty pro začínajícího učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-80-7368-892-9.

ROESELVÁ, Věra. *Didaktika výtvarné výchovy V., nejen pro základní umělecké školy*. Preprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2003. ISBN 80-7290-129-X.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika: vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1821-7.

UŽDIL, Jaromír. *Čáry, klikyháky, paňáci a auta: výtvarný projev a psychický život dítěte*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-599-7.

Doporučené zdroje:

Rámcové vzdělávací programy. In: *Národní ústav pro vzdělávání: Archiv* [online]. Praha: MŠMT, 2021. [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/rvp.html>

Jednotný metodický portál MŠMT [online]. [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/>

CITUJTE ZDROJE!

Ke všem použitým zdrojům (informace, obrazové přílohy) jsou náležitě uvedeny citace dle citační normy ČSN ISO 690 (Doporučený web: www.citace.com).

Jak citovat reprodukce uměleckého díla:

V případě, že se jedná o Vaši vlastní fotografii, pořízenou na výstavě – příklad:

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem* [olej na plátně]. Kutná Hora: Galerie Středočeského kraje. Stálá expozice Stavý myslí / Za obrazem.

V případě, že se jedná o reprodukci z knihy/katalogu/webu – příklady:

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem* [olej na plátně, 1938]. In: *Stavý myslí / Za obrazem: Stálá expozice GASK – Galerie Středočeského kraje*. Kutná Hora: GASK – Galerie Středočeského kraje, 2014, s. 81. ISBN 978-80-7056-185-0.

FILLA, Emil. *Kůň drásaný lvem* [olej na plátně, 1938]. In: *Sbírký online. GASK* [online]. Kutná Hora [cit. 2020-10-04]. Dostupné z: <http://sbirky.gask.cz/apps/#search>

STRUKTURA NÁVRHU A REALIZACE VÝTVARNÉHO ZADÁNÍ

V rámci semestru student/ka navrhuje, konzultuje a realizuje výtvarné zadání, jehož součástí je zprostředkování vybraného uměleckého díla, které studenti interpretovali v rámci předmětu *Úvod do teorie výtvarné výchovy*.

Ke splnění předmětu student/ka odevzdá:

1. Popis vyučovací jednotky obsahující:

- Jméno studenta/studentky, studijní obor, ročník, název předmětu, jméno vyučující
- Téma
- Námět
- Třída/věková skupina, pro kterou je jednotka určena
- Výtvarná technika / žánr
- Pomůcky, materiál a potřebné technické vybavení (co potřebují žáci a co učitel)
- Cíle (při jejich formulaci vycházejte z prezentace ze semináře, snažte se vyvarovat uvedeným chybám) + ve které fázi výuky dochází k jejich naplnění
- Výtvarný problém
- Organizační formy
- Výukové metody
- Kritéria a způsob hodnocení
- Očekávané výstupy z RVP, které žáci zadáním naplňují + ve které fázi výuky dochází k jejich naplnění

Struktura vyučovací jednotky (+ časové požadavky)

1. Úvod lekce, uvedení žáků do problému, objasnění záměrů, případně opakování pojmů
2. Motivace
3. Vnímání uměleckého díla – výklad, objasnění pojmů, dialog apod. (Součástí dokumentu je popis, jak byl výklad/dialog veden, jaké konkrétní otázky student/ka kladl/a a jaké konkrétní informace zprostředkoval/a, případně jaké další vizuály byly žákům prezentovány.)
4. Vlastní tvůrčí činnost žáků
5. Hodnocení, reflexe (součástí dokumentu je popis, jak byla reflexe vedena, jaké konkrétní otázky student/ka kladl/a, jakým způsobem jsou žákovské práce hodnoceny)

Strukturu jednotky není nutné přesně dodržet, můžete si ji upravit dle svých potřeb, přidat/rozšířit některé fáze nebo zvolit jiné pořadí. Součástí Vaší jednotky však musí být fáze zahrnující dialog s žáky nad uměleckým dílem, fáze motivace (může však být součástí jiné fáze, mělo by být ale jasné, kdy k ní dochází a co považujete ve Vaší jednotce za motivaci žáků), fáze vlastní tvorby žáků, fáze hodnocení/reflexe. Pomůckou Vám opět mohou být informace ze semináře.

2. Reflexi realizované vyučovací jednotky obsahující:

- hodnocení průběhu (aktivita a spolupráce žáků, odpovědi žáků v dialogu a jejich interpretace díla, problematické momenty, účinnost motivace apod.)
- splnění stanovených cílů
- hodnocení vlastních pedagogických kompetencí (příprava, komunikační schopnosti apod.)
- hodnocení výstupů z praktické části (+ fotodokumentace),
popis a zdůvodnění výběru žákovských prací, hodnocených jako:
 - nejzdařilejší práce
 - průměrné práce
 - odbytá práce
 - ukázka „práce s chybou“
 - neočekávané (kreativní, originální) žákovské řešení, sice nesplnění zadání, ale výtvarné kvality
 - práce žáka s SPU (= specifické poruchy učení), např. se zhoršenou jemnou motorikou (dyspinxie dyspraxie, dysgrafie) apod.
- nejsilnější stránky, nejslabší stránky (co si myslíte, že se nejvíce povedlo, navržení řešení, jak se v budoucnu vyvarovat chybám, které případně nastaly nebo mohly nastat)
+ případné alterace (jak výtvarné zadání lze modifikovat, vylepšit)

3. Fotodokumentaci žákovských prací (samostatné soubory .jpg)